

Živinozdravniška skušnja.

Konjem preveč otrobov pokladati je škodljivo.

Res je in nihče tajiti ne more, da otrobi živino dobro redijo in jo odebelijo. Al konjem otrobi le teknejo, če se zraven druge klaje jim dadó in pa ne v eno mer naprej. Dr. Knacker v Švici, ki si je nabral posebno veliko skušinj s klajo pri konjih, opominja gospodarje in posebno mlinarje, naj z otrobi pri konjih varno ravnajo. Otrobov želodec ne prekuha lahko, pa tudi v gubah debelih čev se radi vgnjezdijo, ondi strdijo in potem njihovo žlemljato kožo dražijo, prebavljanje ovirajo in čeva zapekó tako, da konje rado kolje. Tudi kamenji sčasoma prav debeli se v čevih naredijo iz otrobov, ki so že marsikateriga konja umorili. Vse to pa se zgodi toliko lože, če se otrobi konjem pokladajo s prekratko rezanico. Prekratka rezanica sploh ne tekne konjem in sicer zato ne, ker jo premalo prežvečijo; ona drsne neprežvečena skozi želodec v čeva, in tū žlemljato kožo bōde in draži. Otrobi sicer odebelijo konja, al prave moči mu ne dadó, zato se večidel z otrobi rejen konj rad in zeló potí.

Kdor se hoče tedaj ogniti škodi po otrobih, naj jih vselej dá s toplo vodo nekoliko namočene, zraven pa sená, ovsa, slame itd., da jih konj lože prebavi (prekuha). Pameten gospodar konjem ne bo na dan dal več kakor par funtov otrobov, zraven pa zmirom sená in ovsa; tako pokladani otrobi teknejo konju in ga za delo močnega naredijo.

Zakaj kmetijstvo čedalje bolj peša?

(Konec.)

Ali je to prav, da se po kancelijah v nemškem jeziku uraduje, ki ga kmet ne razume, da si mora za vsako kancelijsko nemško pismo tolmača iskati, da mu pové, kaj stoji v njem zapisano? Mar gosp. Dežman in njegovi nemčurski tovariši mislijo, da se to godi zastonj?

Ali je to prav, da se za vsako malo reč notar potrebuje, in da le taka pisma, ki so pri notarju izdelana, imajo pravno moč? Zakaj bi cesarski uradniki po kancelijah takih pisem ne izdelovali kakor prej? Kmet bi si prihranil mnogo denarja.

Čemu imamo tako drage ljudske šole, če naš domači slovenski jezik v uradnih tako malo veljá, da k večjemu more kdo po slovensko v cerkvi na mašne bukvice moliti, ali svoji ljubici pisati. Ali je to prav?

Še drug hud črv, ki tudi spodjeda kmetijstvo, je to, da so liberalci odpravili nam postavo, po kateri se ni smelo za posojeni denar več kot 5 ali 6 gld. obresti (činža) od sto na leto zahtevati. Nesrečni liberaluhi so nam odstranili to dobro postavo, in odrtiji so zdaj široka vrata odprta, da pijavke prav postavno deró tudi ubozega kmeta, katerim za 100 izposojenih goldinarjev mora po 12 in še več goldinarjev činža odrajtati, če hoče, da kaj na pósodo dobí.

Še veliko drugih vzrokov bi lahko naštel, po katerih kmet škodo trpi, pa naj je to zadosti, da se z resnico komu preveč ne zamerim.

Kaj je pa tedaj storiti, da se kmetu zopet na noge pomaga?

Tri reči so, namreč: 1) pretežko breme silnih davkov znižati, kar se lahko s tem zgodi, da državno gospodarstvo šparovno pot nastopi; — 2) vse take postave odstraniti, po katerih, kakor sem gori govoril, kmetijstvo trpi škodo, in 3) večje vladne podpore naj se naklonijo kmetijstvu. Dokler se to ne zgodi, so vsi drugi nasveti zastonj. Res je, da nekoliko vladne

podpore že dobiva kmetijstvo; al to je toliko, kakor tistih 5 ječmenovih kruhov in ono dvoje ribic, s katerimi je naš Izveličar v puščavi 5000 ljudi nasitil. Ali pa gospodje ministri znajo čudeže delati?

Predno ta svoj spis sklenem, rečem le še eno: Bog daj, da bi to moje pisanje kaj pomagalo, da bi ubogi kmet vendar ne trpel toliko, kakor nekdanj sv. Jernej. Strašansko vreme, pod katerim danes te vrstice pišem, bode v naslednjih svojih pokazalo, da — če kmet vesel ne žanje, gospōda žalostne litanije poje.

14. maja.

M. Ilovar.

Politične stvari.

Berolinske konference.

Končane so razprave v Berolinu. Kaj se je sklenilo, se prav za gotovo še ne vé; da se je pa Gorčakov potegnil za slovanske kristijane na Turškem in da je zmagal, to se vidi zdaj že očitno. Začel je ves drug veter vleči po naših oficijoznih listih. Pravijo že zdaj, da ni ravno neobhodno potreba, Turčijo na vsak način pri življenji ohraniti. Upor na Bulgarskem in vedno večje oboroževanje Srbije kaže na to, da se Turčija sama sebi prepusti, naj se brani sama. Srbom pa ne bo se branilo vdariti na Turke. Gorčakov je sam bojda priznal, da ga javno mnenje Ruskega naroda sili k prijaznosti do zatiranih ustajnikov. Bulgarski uporni komité v Bukureštu dela na vse kriplje; čedalje jasneje se kaže, da dela z odobravanjem Rumunske in Ruske vlade. Čemu bi bil pa Bratiano poklican k vladi, če ne zavolj vojske s Turki, vsaj njegovo imé samo pomenja že ta program.

Rusija je tedaj po vsem tem v Berolinu vendar storila svojo dolžnost, se vé da le po pritisku javnega mnenja Ruskega naroda, in za to javno mnenje moramo hvaležni biti možém, ki so, kakor Pogodin, Aksakov, Popov in drugi, ondi delali v prvi vrsti, ki so s tolikim trudom razkladali Rusom njihovo slavjansko narodnost. Osoda bode se izpolnila nad Turčijo, — osoda, kakoršno je Azijatska ta država zaslužila. Naši „Tagblattovci“ pa naj si usta obrišejo, ki so z Dunajskimi judi vred vedno čivkali, da bo ustaja kmalu zadušena. Srbi in Bulgari bodo se osvobodili, če prav Dežman s svojo gardo Turkom na pomoč gré, in magari še Vesteneckove beriče seboj vzame!

Potem pa morajo priti tudi za nas Slovence boljši časi. Kajti na Dunaji bodo vendar enkrat izprevideli, da Magjarsko-nemška politika je pogubna za Avstrijo in da s Slovani se ne sme dalje več delati kakor s „stechviev“, kakor „Tagbl.“ misli in piše, kajti za hrbtom nam bo stalo deset milijonov jugoslovanskih sokolov. To naj si naši Ljubljanski Turki za ušesa zapišejo, da je ura njihove „slave“ odbila in prišla je naša.

Bog poživi junaške sokole, ki se boré za „krst častni i slobodu zlatnu“!

Za poduk in kratek čas.

Čemu je „kulturkampf“ dober?

Preganjanje katoliške vere se v besednjaku Bismarkovem imenuje „kulturkampf“ (boj za kulturo ali omiko), ker omikan je po Bismarkovih načelih ta, kdor vere nima.

Ta „boj za kulturo“ pa dandanes po več državah ni samo moda, temuč je mnogim ministerstvom jako draga pripomoč, po kateri liberalce na limanice lové

in tolažijo, če kričijo po tej ali uni postavi, s katero jim pa ministri ne morejo vstreči. Če ministri čutijo, da se liberalcem to ali uno ne sme po njihovi volji spolniti, ali če se preslabe čutijo, da bi jim storili, česar zahtevajo, ali če nimajo poguma, da bi jim kar naravnost rekli: „to ne gre“, pomagajo si s tem, da izburjenim liberalcem in radikalcem vržejo kos cerkve, kakega škofa, ki se strogo obnaša po papeževi zapovedi, ali nekoliko menihov in nun ali pa celo čedo vernih katoličanov v žrelo. Na ta plen planijo potem liberalci z veselimi vriskom in postanejo tihi, kakor tiger v menažeriji, ko mu je lastnik njegov kos mesa v žrelo vrgel, — ministri pa potem v svetoskih rečeh delajo in gospodarijo, kakor jim drago. „Reform“.

Slovstvene stvari.

Kraynska dužella

želly tudi svoj dikičionarjum imeti. *)

Lubički teh Modric! katire sem rodila,
 Katire marnu sem jest z wello sladnostjo
 Dojila, ktire sem s trudno roko redila,
 Zredila tudi gor ne z nižejši častjo;
 Katiri ste mi vi moje sejnce oboyli
 S častitem Lorbarjam, katiri ste me vi
 Tem drugem materam že vso enako strili:
 Katiri vzdigneli ste me verh te časty,
 Vam hvalla bod' zatu; al še letu mi strite:
 Za kar vam želle jest moje na znanje dam,
 En' Besedniše vi mi marnu skup zložite,
 De tega nimam jest, tu je še mene sram.
 Vi bodite možji! vi mujo si vzamite.
 Stopite urnu skup, ter pomenite se;
 To pravopisnost berž med sabo vi sklenite,
 V ti mor'te narpoprej vi zastopiti se.
 Vam je moj jezik znan; znane njega lastnuste,
 Znanu wogatstvu tud njegovih besedy:
 Znan njega glas, znane vam so njega skrivnuste,
 Znani, de njemu cel beračit' treba ni.
 Skažite, de on neč po ptujem nazdihuje,
 De Neme krivičnu ga z' en'ga tatu dolžy,
 Ter, de navrednu on se njemu posmehuje,
 Ke z' en'ga revneka nasramnu ga deržy.
 Zadosti on ima sam v svojih koreninah,
 De vse, kar treba je, zamore zreč' lohku,
 Obilnu najde on vse sam v svojih lastninah,
 Kar dosehmalo smo deržali za težku.
 Sem marnost! Sem us trud Synovi! obbernite,
 Tukej obilnu se svity Kraynsku zlatú:
 Tukej zaloge si vi le samú koplite,
 Tukej vi najdete vse vam lubu blagu.
 Tu je, kar vošem jest, de b' vi si skupzbiralli
 Tu, po katirem jest goreča hrepenim.
 Tu! iz koga de vi be mi Krono zvezalli:
 Tu! po katirem jest želne roke mollim.
 Synovi! Mate sem, Mater obwogatiti
 Nekar o! nej nabo vaš put vam pregrenak.
 Synovi! Mate sem, Mater častito striti
 Nekar o! nej nabo vaš trud vam pretežak.

*) Ta pesem se nahaja od besede do besede v „Pisanicah od lepeh Umetnost“ l. 1779. Kar je želela tedaj dežela Kranjska, želi sedaj vsa Slovenija že petnajst let. P. Marka Pohlin je spolnil tedaj deželi Kranjski želje l. 1782; kedaj, kedaj spolni vsej Sloveniji vsled A. A. Wolfove oporoke želje prečastno knezoškofjstvo?!

Stopite skup, ter si naspruti pomagajte,
 Začetek je težak, tu dellu bo lohku;
 Stopite skup, ter le blagu si powoj'vajte,
 O vam je, more bit', tud tu še pretežku?

Mnogovrstne novice.

* *Sultan ves v železu.* Iz Carigrada se poroča časniku „N. A. Z.“, da sultana ni nikjer videti. Iz straha, da ne bi zgorel v svoji palači, si je dal popolnoma železno sobo napraviti; njene stene so vse s železom nabite; tudi hišna oprava je vsa železna in posteljo ima v železni omari. Ljudstvu se malokaterokrat pokaže in takrat zeló previdno, da bi se mu kaj ne zgodilo. — Sliši se tudi, da Turki nameravajo zeleno zastavo preroka Mahomeda povzdigniti, kar je znamenje, da je Turška vera v silni nevarnosti. Ona je klic, da ves Turški rod mora po orožji seči; nadejajo se, da se na to znamenje iz Azijatske in Evropejske Turčije zbere nad 1 milijon bojnikov. Mohamedova zastava je zavita v 40 svilnih zavitkih; kedar se razvije, nosijo jo na dolgem drogu, na vrhu je okrogla, zaznamovana s polumesecem; 12 zlatih vrvic visi od nje, katere drže viši Turški popi. Turki mislijo, da, vsi neverniki oslepé, ko to zastavo vidijo, katero za tako sveto imajo, da vsak Turek jo brani s svojim življenjem.

* *Čemu je mrtev človek še dober?* Časniku „Pays“ naznanjajo iz Filadelfije sledečo čudno novico: Neki Mahrenholz je nedavno odprl kožarnico v Wašingtonu (v severni Ameriki) za človeške kože in ker jako dobro plačuje te kože, se je našlo mnogo „zvestih“ udov in „dobrih“ sinov, ki mu prodajajo ostanke svojih mož in očetov! Gosp. Mahrenholz je v razstavo Filadelfiško poslal par čevljev iz človeške kože. Trdi se, da je človeška koža zavoljo leska in gibčnosti najpripravniša za obutev. Neki drug Amerikanec pa name-rava kožne odpadke, ki jih kožar ne more več rabiti za čevlje, porabiti za plin (gaz).

* *Piva se je leta 1874 skuhalo na Štajarskem* 1 milijon 85.599 veder, od katerega se je odrajtalo 1 milijon 413.065 gold., — na Koroškem 204.202 veder z vžitnim davkom 344.915 gold., — na Kranjskem pa 94.795 veder, od katerega se je plačalo 125.449 gl. vžitnega davka. Davkarije po tem takem pač veliko piva povžijejo!

Zabavno berilo.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu skušenega starega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

V.

Mati ga izdá.

(Dalje.)

Za njim pokličem mater njegovo. Nji se še bolj pozná trpljenje noči.

„Vi ste vdova Dolarjeva?“ pričnem izpraševanje.

„Sem. Pa zakaj ste me sèm prignali, mene, pošteno žensko, ki ni imela nikdar še s kazensko sodnijo opraviti?“

„Vi ste mati barona Kronberga?“

„Bog varuj! Še poznala ga nisem do včeraj. Kako bom jaz mati barona?“

„Čemu ste se sinoči ž njim na tako skritem kraji sešli?“